

OLGA CUBELLS BARTOLOMÉ & PERE NAVARRO GÓMEZ

Universitat Rovira i Virgili

(olga.cubells@urv.cat, pere.navarro@urv.net)

Paral·lelismes i interferències amb l'aragonès i l'espanyol en el català de la Terra Alta, la Ribera d'Ebre i el Matarranya

L'interès que té la proposta de comunicació que presentem ve donat pels mateixos temes que ha proposat la Junta de Govern de l'AILLC per al XV Col·loqui. Tradicionalment, les comarques valencianes, les del nord de la Franja d'Aragó, la Catalunya del Nord i l'Alguer han estat les zones on més èmfasi s'ha posat sobre els paral·lelismes, contrastos o interferències entre el català i les llengües veïnes o que hi han actuat com a adstrat: l'espanyol, l'aragonès, l'occità, el francès, el sard i l'italià, respectivament. Hem cregut oportú, doncs, incorporar a aquestes àrees perifèriques la zona que proposem com a estudi de la nostra comunicació.

L'objectiu de la comunicació és donar testimoni dels paral·lelismes que hi ha entre el català, l'aragonès i l'espanyol a les comarques meridionals del Principat de Catalunya (Ribera d'Ebre i Terra Alta) i de la Franja d'Aragó (Matarranya), i de la presència de les interferències lingüístiques que l'aragonès i l'espanyol han proporcionat per qüestions d'adstrat al català d'aquesta zona.

La metodologia de la comunicació és la mateixa que els autors d'aquesta comunicació han fet servir per a l'elaboració de les seves respectives tesis doctorals (Olga Cubells: *Els parlars de la Ribera d'Ebre. Estudi geolingüístic*; Pere Navarro: *Els parlars de la Terra Alta. Estudi geolingüístic*) i de l'estudi de Pere Navarro *Aproximació geolingüística als parlars del Matarranya*. En aquestes tres publicacions s'ha fet servir el mètode propi de la dialectologia i la geolingüística.

En conclusió, com a conseqüència de la col·laboració d'aragonesos en la colonització del Matarranya, la Terra Alta i la Ribera d'Ebre i també com a conseqüència del veïnatge geogràfic amb l'Aragó, es pot trobar una sèrie d'aragonesismes que afecten els nivells morfològic i lèxic.

La similitud estructural entre l'aragonès i l'espanyol —de vegades genètiques, de vegades resultat de l'assimilació de l'aragonès per part de l'espanyol— dificulten enormement esbrinar la procedència d'aquest o d'aquell mot. Les vicissituds històriques de l'aragonès han infravalorat l'interès cap a aquesta llengua veïna i germana.

L'acció de l'espanyol —ja sigui com a llengua de veïnatge geogràfic o com a llengua de l'administració, l'escola, els mitjans de comunicació o l'església— sobre les comarques esmentades ha provocat no només l'aparició d'interferències lèxiques esteses arreu del territori lingüístic català, sinó que també ha aportat d'altres formes que ocupen una extensió més reduïda.